



אורי וישעי



בית מדרש רב פעלים ע"ש מרן הרב יוסף זזיים ז"ע בראשות כב' מו"ר הרב אורי סבן שליט"א
כתיבה ועריכה: אלון ארביב ס"ט הערות ניתן לשגר לח"ד 613 נתניה 050-6229335 או בדוא"ל: alon@shtavgen.co.il
כניסת שבת: 16:26 לעילוי נשמת ראש ישיבת "הנגב" הגאון רבי יששכר מאיר בן לאה זצ"ל יציאת השבת 17:32 לדעת ר"ת 18:03

עטרת פז

התנא באבות (פ"ד מכ"ב) מדבר על חובות האדם כלפי בוראו, ואין עצה ואין תבונה נגד ה', 'ואל יבטיחך יצרך שהשאלו בית מנוס לך, שעל כרחך אתה נוצר וכו', ועל כרחך אתה עתיד לתן דין וחשבון לפני מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא'.

ה' יתברך מצווה את משה שיאמר לעם ישראל בטרם צאת מארץ מצרים, "דבר-נא באזני העם וישאלו...כלי-כסף וכלי זהב", על פסוק דרשו בגמרא ברכות (ט). אין "נא" אלא לשון בקשה. אמר לו הקב"ה למשה: בבקשה ממך, לך ואמור להם לישראל: בבקשה מכם, שאלו ממצרים כלי כסף וכלי זהב! שלא יאמר אותו צדיק (אברהם אבינו ע"ה) "ועבדום ועינו אותם" (בראשית טו, יג) קיים בהם "ואחרי כן יצאו ברכוש גדול" (שם, יד) לא קיים בהם.

מדרש זה אומר דרשני, האם רק בשל טענה זו של אברהם אבינו, אז ה' צריך לבקש מבני ישראל לקיים מאמרו ואחרי כן יצאו ברכוש גדול? ואילולא השמיע אברהם טענה זו, כלום אפשר להעלות על הדעת, שהקב"ה לא יקיים הבטחתו המפורשת לישראל בברית בין הבתרים? ניתן לבאר שאותם השואפים לחרות ורצון להינתק מכבלי השעבוד במצרים היו כה חזקים בקרבם, עד שהיו מוכנים לוותר בלב שלם ונפש חפצה על אותו "רכוש גדול" מן המצרים, שהובטח להם בשעתו מפי ה', ובלבד שלא להתעכב אפילו שעה נוספת אחת בארץ השעבוד. משום כך פנה ה' באמצעות משה לעם במלים "דבר-נא": בקש מהם שישאלו מן המצרים כלי כסף וכלי זהב! כשם שגזירת הגלות והשעבוד הוטלה על ישראל בעל-כרחם, גם ההבטחה "ואחרי-כן יצאו ברכוש גדול-צריכה להתקיים בעל-כרחם, אפילו אין ישראל רוצים בכך, וכאן צריכים לשאול מה מנע מישראל ליטול המגיע להם.

נחזור למשנה באבות דלעיל, "על כרחך אתה נולד, ועל כרחך אתה חי, ועל כרחך אתה מת". ה' יתברך רצה בהגלותו את עם ישראל, להופכו לעם הנבחר, אשר בחר בנו, ולא חלילה להפוך אותו לשבר כלי הבורח מהמציאות העכשווית והיא מצרים, ה' יתברך חפץ שעם ישראל יבחרו בחיים, והיא התורה שיקבלו אותה בתום 50 יום מיציאתם ממצרים.

ה' ברחמיו חפץ שעם ישראל יהפוך את חייו לבחירה, שהוא יברור את דרכו, דוקא ע"פ ה', ויסיר מתוכו את הרוע ובכך לחזק את הטוב, ליזום ולא להיות רק מושפעים ומגיבים. יחודו של האדם הוא בכח הבחירה שלו, המבדיל אותו מן הבהמה החיה חיי הכרח, משא"כ האדם המתעלה על עצמו, בזכות קיום המצוות שבזה נבחרנו מכל העמים.



קווים לדמות ההוד מאיר עיני חכמים
הגאון רבי יששכר מאיר זצוקלה"ה

עולם התורה התעטף באבל ויגון עם היוודע הבשורה המרה בצאת השבת, פרשת וארא, בהסתלקותו של ראש ישיבות הנגב, הגאון הגדול רבי יששכר מאיר זצ"ל, והוא בן 83 שנים.

הגאון רבי יששכר מאיר נולד בהמבורג שבגרמניה בתאריך א' באדר א' תרפ"ז, ובשנת התרצ"ח (1938) עלה לארץ ישראל. בתחילה למד בישיבת לומז'ה בפתח תקוה ומאוחר יותר היה מקבוצת התלמידים הראשונה בישיבת פוניבז'. לאחר נישואיו, נשלח על ידי רבו, הגאון רבי יוסף שלמה כהנמן זצ"ל, לעיר קזבלנקה שבמרוקו, שם ייסד ישיבה גבוהה וסמינר חרדי לבנות, לאחר מכן גורש לטנג'יר, משם עבר לשווייץ, ולאחר מכן חזר לישראל.



בשנות ה-50 כיהן כר"מ בישיבת בני עקיבא כפר הרא"ה. לאחר כשנתיים עבר להתגורר בנתיבות, ויחד עם קבוצת תלמידים מכפר הרא"ה ייסד את "ישיבת עזתה" שנקראה לימים "ישיבת הנגב". הישיבה קיבלה שטח של 34 דונם ועליו הוקמו בנייני ישיבה ובנייני מגורים, ובהמשך תלמוד תורה לבנים ובית ספר וסמינר לבנות. תוך שנים ספורות גדלה הישיבה לכ-200 תלמידים. ישיבה זו הפכה עד מהרה ל"מגדלור" של תורה לכל האיזור, ואלפי תלמידים למדו בה במשך עשרות השנים האחרונות. קירבה יתירה זכה הגר"י מאיר זצ"ל אצל קדוש ישראל – ה"בא סאלי" (שהילולא הצדיק תתקיים בנתיבות בד' בשבט, יום ראשון הקרוב), שבהתבטאות נדירה אמר כי ראש הישיבה הרב מאיר הוא אוהב אהבה יתירה ללא גבולות. פעמים רבות נהג הבא סאלי ז"ע לבוא ולבקר בהיכל הישיבה, להתענג על צורבי החכמים השקועים בתלמודם, ומוסר בידי ראש הישיבה סכומי כסף גדולים שאותם שהופקדו בידו לחלוקה לצדקה, זכה המנוח הצדיק להיטמן בסמוך למרן הבא סאלי ז"ע.

הישיבה קלטה עשרות נערים תושבי אזור צ'רנוביל, והותאמו תוכניות לימודים מיוחדות בעבורם. הרב יששכר מאיר קידם פרויקטים שונים שכללו הבאת חרדים לנגב. כמו כן פעל לקירוב תושבי האזור לתורה ולשמירת מצוות.

לאחרונה כשהחל מצבו הרפואי להידרדר מאות תלמידיו מכל רחבי הארץ התכנסו לתפילה המונית ברחבת הכותל המערבי והעתיירו תפילות לרפואתו, אפשר לומר כי רבים מהבוגרים חבים לצדיק את חייהם התורניים, ישיבות ומוסדות תורה רבים הוקמו על-ידי תלמידיו הרבים שחשו כבניו, מאחר ולמרבה הצער לא זכה הצדיק לילדים.

ד"ת להצלת ידידנו היקרים, רב פעלים לתורה ולתעודה, אוהבי רבנו ותלמידהוון
החפצים בעילום שם שיזכו לכל משאלות לבם לטובה ולברכה, העורך

"ושמרתם את המצות"

על כתוב זה שנינו במדרש מכילתא: אמר רבי יאשיה: אל תהי קורא "את המצות", אלא "את המצוות". כדרך שאין מחמיצין את המצות, כך אין מחמיצין (=דוחים ומשחים) את המצוות.

העיר על מדרש זה הצדיק רבי פנחס מקוריץ (מגדולי תלמידיו של הבעש"ט): כשם שמצה שהחמיצה - לו זו בלבד שאין באכילתה בפסח משום מצווה, אלא גם חייבים על כך עונש כרץ; כך עלינו לדעת, שכאשר מחמיצים מצווה כלשהי - לא רק מפסידים שכר מצווה, אלא גם נענשים על כך בעונש חמור מן השמים.

"ויקרא למשה ולאהרן לילה..."

היה פרעה מחזר על פתחיהם של עבדיו ומעמידם כל אחד ואחד ממקומו, והולך עימם וקורא בלילה בכך שוק ושוק ואומר: היכן הוא משה, והיכן הוא דר? והיו בניהם של ישראל לועגים לו ואומרים לו: פרעה, להיכן אתה הולך? והוא אומר להם: את משה אני מבקש, והם אומרים לו: כאן הוא דר, כאן הוא דר; ומשחקים בו עד שמצאו למשה. אמר לו פרעה: "קומו צאו מתוך עמי!" (יב, לא). אמר לו משה: וכי גנבים אנו שנצא בלילה? כך ציוונו הקב"ה: "לא תצאו איש מפתח ביתו עד בוקר" (שם, כב) - לא נצא אלא ביד רמה, לעיני כל מצרים."

התפלין והקשר של ישראל לה'

"תורה אחת יהיה לאזרח לגר הגר בתוכם" (יב, מט). מתי צריך לישם מצוה זו? כשיגיעו בני ישראל לארץ כנען היא ארץ נחלתם. למצוה זו יש משמעות חזקה בעם ישראל. מצות מתן זכויות לגר ולתושב ומצות שחרור העבדים, חוזרת פעמים מספר בתורה. כאן כבר נקבעו חוקי שחרור העבדים. כאן אנו רואים כי נצטוונו על קשר מוחשי בסוף הפרשה בין בני ישראל לבין אלקיו על כך נאמר: והיה לאות על-ידך ולזכרון בין עיניך למען תהיה תורת ה' בפיך (יג, ט). מדובר בקשר ממשי של התפלין על ידינו ובין עינינו. כשהתפלין מכילים את הדברים המהווים את עיקרי האמונה של כל אדם מישראל עם הקב"ה שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד. מצות התפלין איננה קשורה למקום המצאו של אדם מישראל, אם בארץ או בחו"ל. זו מצוה אישית שחלה על האדם מישראל בכל מקום שהוא ימצא, שנאמר: ושמרת את החקה הזאת למועדה מימים ימימה. (יג, י) זו היא החוליה המקשרת כל אחד מישראל לאלקי ישראל ולתורה. מצוה התפלין נועדה לחזק את הקשר של ישראל עם אלקי ישראל - ולאמונה בה' יתברך.

כח השבת

ועוד מצינו (דברים ה, יד) "וְזָכַרְתָּ כִּי עֶבֶד הָיִיתָ בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וַיֹּצִאֲךָ ה' אֱלֹהֶיךָ מֵעַבְדֶּיךָ בְּיַד חֲזָקָה וּבְזֶרַע נְטוּיָה עַל פֶּן צִוְּךָ ה' אֱלֹהֶיךָ לַעֲשׂוֹת אֵת יוֹם הַשַּׁבָּת". סיכומם של מכות מצרים והאותות והמופתים שעשה הקב"ה על ידי משה ואהרן, כשזרעו נטויה עליהם נועדו בנוסף לענישת פרעה על הסבל והשעבוד ששעבד את בני ישראל אלא גם לחזק את האמונה וההכרה בשבת וקיום כל מצוותיה. ועוד נוסף, דהמטרה של מכות מצרים לומר לכל הספקנים שהיו בבני ישראל שהם צריכים להאמין ולהתלכד יחדיו בשאיפה לצאת לחופשי. לכן היד החזקה והזרוע הנטויה של הקב"ה הביאה את בני ישראל להאמין באלקי ישראל שנאמר: ויראו העם את ה' ויאמינו בה' ובמשה עבדו. (יד, לא).

לציבור היקר והחשוב, מנין חדש שחרית נפתח ברמת אפרים בבית הכנסת ברחוב מורדי-
הגטאות, שחרית בשעה 06:45 (הודו) עוד פרטים: הרב יאיר יפה 052-7678529



האיכות האזכר

הכנה לשבת קודש

שנינו בגמרא במסכת שבת (כה:): מצוה לרחוץ בערב שבת במים חמים. וגם מי שתורתו אומנותו, כתבו הפוסקים שיתבטל מלימודו מעט, וילך לרחוץ את עצמו בערב שבת, בכדי שיכנס לשבת בנעימות כשהוא נקי. ויש להזהר כמה שאפשר שלא להתרחץ בסמוך מאד לכניסת השבת, בכדי שלא יבאו לידי חילול שבת, וכן בכדי שלא יכנסו לשבת בבהילות כשהם טרופים.

ומכל מקום נכון מאד להתרחץ ביום ששי דוקא, ולא ביום חמישי, בכדי שיהיה ניכר הדבר, שרחיצה זו, היא לכבוד שבת קודש. ומכל מקום כתב המרדכי, שאם אינו יכול לרחוץ ביום ששי, רשאי לרחוץ גם בליל ששי, כלומר, ביום חמישי בלילה, או אפילו ביום חמישי ממש, כל שאין לו אפשרות אחרת, כי כל מה שהוא סמוך יותר לשבת, ניכר יותר שהוא לכבוד שבת. והביאו דבריו רבותינו האחרונים, הב"ח, ומרן החיד"א ועוד.

ומכאן שמי שהמים בביתו מתחממים על ידי דוד שמש וכדומה, ואין אפשרות שכל בני הבית ירחצו ביום ששי, הרי שהם רשאים לרחוץ את הילדים הקטנים ביום חמישי, ובני הבית המבוגרים ירחצו ביום ששי. וכמו כן הדין לגבי תספורת, שמי ששערות ראשו ארוכות והוא צריך להסתפר, מצוה שיתספר כמה שיותר סמוך לשבת. וכן מי שהוא מספר את שערות זקנו, מצוה שיסדר את זקנו סמוך לשבת כמה שניתן. ואם אינו יכול להסתפר ביום ששי, יסתפר בחמישי. וכן הדין לענין גזיזת הצפורניים, שיש לגזוז אותם בערב שבת לכבוד שבת.

ולענין גזיזת הצפורניים. כתב הרמ"א בשם אבודרהם, שכאשר גוזז את צפורניו לא יגוזז אותן כסידרן, אחת אחרי השנייה, כי יש סכנה בדבר, אלא יגוזז אותן כסדר "דבהג"א" בשמאלו, (האמצע הרביעית תחילה, ואחר כך השנייה וכו'), וכסדר "בדאג"ה" בימינו. וכן כתבו הרבה פוסקים לנהוג על כל פנים לכתחילה.

אולם למעשה, כתב מרן רבנו החיד"א, שרבנו האר"י ז"ל, שכל סודות התורה היו גלויים לפניו, לא היה נזהר בזה, והיה גוזז צפורניו כסדרן. אחת אחרי השנייה. וכן היה גוזז צפורני ידיו ורגליו באותו יום, אף על פי שיש מי שהזהיר על כך, שיש חשש סכנה בדבר. ואם רבנו האר"י לא חש לדברים אלו, בודאי שאין שום חשש סכנה בדבר. ולכן מנהגינו לגזוז את הצפורניים כסדרן, בזה אחר זה, וגם גוזזים צפורני הרגליים והידיים באותו יום.

ולסיכום: מצוה לרחוץ במים חמים בערב שבת. ויש להסמיך את הרחיצה כמה שניתן לשבת. כלומר, לרחוץ ביום ששי. ואם אי אפשר, ירחץ בחמישי בלילה, או בחמישי ביום. ומצוה להסתפר במקום הצורך בערב שבת. וכן מצוה לגזוז את הצפורניים בערב שבת. ומנהגינו לגזוז את הצפורניים אחת אחרי השנייה, ואין אנו חוששים למה שהזהירו בזה בכמה ספרים.

לעילוי נשמת המנוח ה"ה ויקטור (ת'את'ו) בן מחו ז"ל
להצלחת בניו ובנותיו וכל אשר להם